

Kadagyno šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

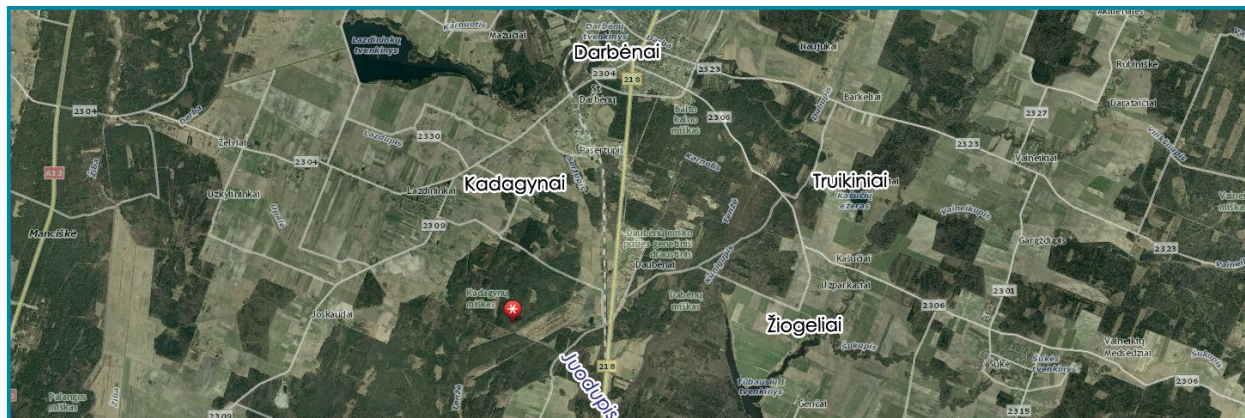
Kadagynų šventvietės šaltinis,
Erškėtyno šaltinis

Koordinatės

LKS: 326942; 6208985

Adresas

Kretingos r. sav., Darbėnų sen., Joskaudų miško kvartalas Nr. 46, Kadagynų (Erškėtyno) vietovė. Šaltinis yra šventvietės teritorijoje apie 4,5 km į P–PV nuo Darbėnų bažnyčios ir 1,7 km į šiaurę nuo Dimitravo dvaro sodybos, dešiniajame Tenžės paslėnyje. Įvažiavus į Lazdininkų k. iš Darbėnų pusės, į akis krinta lenta su nuoroda į „Erškėtyną“, pagal ją pasieksite ir šaltinį. Galima atvykti ir Darbėnų–Kretingos krašto keliu, iš jo pasukant į vakarus sankryžoje (6 km nuo Darbėnų) pro Dimitravo dvaro sodybą ir buvusią priverčiamojo darbo stovyklą. Šiam į Rūdaičius nutiestam gruntiniam keliukui kirtus Tenžės upelį, už 200 m arba 400 m į šiaurę mišku kryptančiais (kiek toliau susijungiančiais) keliūkščiais dar pavažiavę 2,8 km pamatysite rodyklinę nuorodą, o pagal ją rasite čia pat esančią Erškėtyno šventvietę su šaltiniuotu vandeniu. Nuo seno vietai priskiriama svarbi sakrali ir kultūrinė vertė

Aplinka

Vietovė yra beveik pačiame Vakarų Žemaičių lygumos ŠV paribyje, labai priartėjusiam prie pat Baltijos jūros pakrantės, kur dar kiek aukštesniu (15–35 m NN) reljefu susibangavusi Darbėnų apskalauta moreninė lyguma. Lėkštas pakilumėles čia iškelia siauras Šventosios ir Akmenos–Danės su intakais tarpupis, perskirtas pelkėtų lobų su reguliuotos Tenžės (20 km ilgio Akmenos dešinysis intakas) išsišakojusiu aukštupiu. Čia upelis teka lėkštu, bet išplatėjusiu iki 0,4 km, papelkėjusiu ir žemuminių pievų užimtu slėniu (aIV, bIV) su apie 12–15 m NN vandens lygiu ištiesintoje vagoje. Iškart už platoko salpinio slėnio išorėn apie 5–10 m pakopa, maždaug nuo 20 m NN altitudės pakyla fluvio-glacialinių (fIIIbl) nuogulų aukštesnis paslėnis, dar toliau pakilumose atsidengia vandensparinis moreninis priemolis (gIIIbl, gtIIIbl). Kadaisė buvęs daug kalvotėnis kraštinių darinių reljefas yra labai aplygintas priedėdyninio ežero. Žemesnės vietos ir įlomės nuklotos įvairiu smėliu, vietomis smulkiu (lgIIIbl), kitur net žvirgždingu (fIIIbl), o aukštesės

nuskalautos. Palei Tenžės aukštupį kiek aukštesniuose paslėniuose iki Juoskaudų, Lazdininkų (vakaruose) ir Darbėnų, Daubėnų, Dimitravo (rytuose) smėliniuose plotuose vyrauja žaliašilių augimvietės, sudarytos iš mėlyninių ir brukninių pušynų (Joskaudų, Dimitravo miškai). Lėkštame šlaitelyje (apie 22–23 m NN), dešiniajame Tenžės krante apie 120 m nuo pagrindinės vagos (į ŠV) seniau iš žemės žiemą vasarą tryško šaltiniuotos versmės. Dabar išlikę įrengti tik du šulinėliai prie tako per vartelius atvedusio į koplyčios teritoriją. Vienas – dešinėje (rytinėje) tako pusėje visiškai išdžiūvęs, kitas – kairėje (vakarinėje) jo pusėje ir apie 20 m į šiaurę nuo koplyčios dar sklindas vandens. Paskutinis yra prie akmens, iš po kurio ir tryško sakraliu laikytas šaltinėlis. Šulinėliai iškasti ir rentinukai įleisti į įvairaus smėlio (fIIIbl) sluoksnį, šalia kontakto su jį užklojusiais smėlingais aliuvio (aIV) dariniais. Šlaitelyje žemiau šulinukų dar ir dabar išlikusios buvusios versmės išgraužos, išplautos nutekancio vandens.

Dabartinė būklė, kaptazas

Į rytus ir šiaurę nuo Kadagynų šventvietės koplyčios yra įbetonuoti du šulinėliai (šaltiniuota vieta). Vienas išdžiuvęs, kitas su vandeniu. Pagrindinis, šventu laikomas yra prie didoko riedulio, ant kurio pastatytas juodo akmens paminklinėje plokštėje iškaltas Švn. Marijos atvaizdas. Aikštelė aplink buvusį šaltinėlj, dabar šulinuką, ir atvedęs takas išgrįsti betono plytelėmis. Šulinėlis uždengtas metalo dangčiu su atveriamomis durelėmis. Šventvietė ir aplink esanti teritorija sutvarkyta, prie jos atvykusiems maldininkams (ar lankytojams, keliauninkams) įrengta erdvi aikštelė, pastatyti suolai, patogus priėjimas prie koplyčios ir šaltinio (šulinėlio). Vieta dažnai lankoma, semiamas ir sakralaus šulinėlio vanduo.

Vandens fizikinės savybės

Nevertintos.

Vandens cheminės savybės

Nevertintos.

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Vidury miškų prigludusi sakrali ir archeologiškai vertinga vietovė su Joskaudų alkakalniu (Alkos kalnu) ir kapinynu, garsi ir dabartinė Kadagynų šventvietė (Erškėtynė). Pasakojama, kad šiose vietose jau senovėje savo dievus garbino žemaičių protėviai ir po čia žaliuojančiais ažuolais vaidilutės kūreno šventąją ugnį. Čia prie akmens ir žydinčių erškėčių, iš po kurių tekėjo šaltinėlis, 1926 m. Sekminių naktį Lazdininkų gyventojai Barborai Pocienei apsireiškė Švč. Mergelė Marija. Jos užsispyrimo ir pamaldumo dėka buvo pastatyta nedidelė medinė koplytėlė. Vėliau tikinčiųjų pastangomis 1930–1931 m. pastatyta ir pašventinta nauja didesnė raudonų plytų koplyčia. Tikima, kad čia tekantis šaltiniuotas vanduo turi gydomųjų galių. Aplinkui pastatyta kryžių. Sekminės ir Žolines Erškėtynėje švėsdavo nuo senų laikų.

Tipas

Krentantis (sunkių?), šlaito įlinkime. Atvėręs gruntinio vanens sluoksnį

Režimas

Galimai sezoninio veikimo

Vandeningumas

Patvenktas (mažo vandeningumo)

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2014